

تاثیر آموزش مجازی بر قضاوت اخلاقی دانش آموزان در دوران همه گیری بیماری کرونا

صابر صالح نژاد بهرستاقی*^۱، علی حیدری پرچکوهی^۲

چکیده

هدف این تحقیق بررسی تاثیر آموزش مجازی بر قضاوت اخلاقی دانش آموزان در دوران همه گیری بیماری کرونا بود. روش پژوهش بر حسب هدف کاربردی و به لحاظ روش گردآوری داده ها توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش شامل دانش آموزان مقطع متوسطه دوره اول و دوم بود که از این میان با استفاده از جدول مورگان و روش نمونه گیری تصادفی ساده نفر به عنوان حجم نمونه در نظر گرفته شد. ابزار گردآوری داده ها در این پژوهش دو پرسشنامه آموزش مجازی وطن پرست و همکاران (۱۳۹۵)، و پرسشنامه قضاوت اخلاقی سسینها و وارما (۱۹۹۸)، بود. روایی ابزار از طریق روایی ظاهری و محتوا مورد تحلیل قرار گرفت و تایید شد. همچنین، برای سنجش پایایی ابزار، از آلفای کرونباخ استفاده شد که بالاتر از ۰.۷ گزارش شده نشان از پایا بودن ابزار داشت. تجزیه و تحلیل داده ها بر اساس مدلسازی معادلات ساختاری انجام پذیرفت. نتایج پژوهش نشان داد که آموزش مجازی بر قضاوت اخلاقی دانش آموزان در دوران همه گیری بیماری کرونا تاثیر معناداری دارد.

واژه های کلیدی: آموزش مجازی، قضاوت اخلاقی، دانش آموزان متوسطه، همه گیری بیماری کرونا

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

*۱ دانشجوی دکتری تخصصی فلسفه تعلیم و تربیت، دانشکده علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ساری، مازندران، ایران
(saber.salehnezhad@gmail.com)

۲ کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اسلامشهر، تهران، ایران (heydareealip@gmail.com)

مقدمه

در دنیای امروز، اخلاق یک حوزه بین‌رشته‌ای در نظر گرفته می‌شود که بسیار به رشته های فلسفه و روانشناسی مرتبط است. از دید فلسفی به اخلاقی بودن یا نبودن رفتار اطلاق می‌شود و از دید روانشناسی به چرایی رفتار مربوط می‌شود.

امروزه بحث درباره اخلاق و آموزش اخلاق گرایي در بین دانش آموزان و معلمان بسیار مورد توجه قرار گرفته است. بطوریکه عنوان می‌شود عوامل مختلفی در بهبود عملکرد دانش آموزان نقش دارند از جمله توجه به تربیت اخلاقی و عواملی که بر آن تاثیر می‌گذارند (غلام پور و همکاران، ۱۴۰۰: ۲۶۹). اخلاق گرایي و آموزش برای رسیدن به این مهم یکی از مهم ترین مسائل آموزشی و تربیتی می‌باشد. دستیابی به این هدف بزرگ در نهاد آموزش و پرورش، نیازمند نقشه ای است که در ادبیات علوم تربیتی، به آن برنامه درسی می‌گویند. این طرح و نقشه، زمانی می‌تواند آن نهاد را به اهداف مطلوب خود برساند که بر مبانی، اصول و شیوه های دینی و ارزشی فرهنگ حاکم بر آن کشور استوار باشد. (قربانخانی و همکاران، ۱۴۰۰: ۴۲).

یکی از ارکان تربیت اخلاقی، قضاوت اخلاقی است. قضاوت اخلاقی عبارت است از میزانی که فرد یک رفتار مشخص را از لحاظ اخلاقی قابل قبول بداند. قضاوت اخلاقی یک فرد، ادراک وی، از اینکه چرا بعضی اعمال، اخلاقی شناخته شده یا ترجیح داده می‌شوند را تحت تاثیر قرار می‌دهند.

قضاوت اخلاقی مطلوب، منجر به رسیدن به خود کنترلی است. برای اینکه بتوانیم از کنترل های بیرونی به سمت کنترل های درونی حرکت کنیم یکی از مهمترین ابزارهای کار آموزش قضاوت اخلاقی است. افرادی که از قضاوت اخلاقی مناسبی برخوردارند، می‌توانند در زمینه های مختلف و در رویارویی با مسایل پیش آمده، خود را کنترل کنند. خوب تصمیم بگیرند و رد جهت هدف ارزش مدار حرکت کنند. در واقع فقط باقوانین و مقررات نمی‌توان جوامع را اداره کرد بلکه در کنار آنها به ابزار دیگری نیاز است که اخلاق نام دارد. به اعتقاد کارشناسان برای اداره بهتر جوامع، ضرورت دارد که اخلاق در کنار قانون قرار بگیرد. اگر اخلاق در زندگی کاری انسان وجود و حضور داشته باشد، کار کردن شیرین و توام با رضایت شغلی و احساس رضایتمندی و خودشکوفائی از یکسو و رضایت مردم و پیشرفت امور و شکوفائی کار از سوی دیگر است و در نتیجه موجبات رضایت خالق و بارش رحمت ها و برکت های او خواهد شد (نوروزی و همکاران، ۱۴۰۰: ۲۳).

یکی از عواملی که امروزه قضاوت اخلاقی را تحت تاثیر قرار می دهد، آموزشهای مجازی است. چراکه رفتارهایی که در این آموزشها ارئه می شود بسیار متفاوت تر از آموزش حضوری است بنابراین، می تواند براحتی اخلاق گرایی و قضاوت اخلاقی را تحت تاثیر قرار بدهد. آموزش مجازی به مجموعه نرم افزارهای کاربردی و روشهای متنوع آموزش بر پایه فناوری اطلاعات گفته می شود که شرایط آموزش را برای هر شخص در هر حوزه، در هر زمان و مکان به صورت دائم مهیا می سازد. از مهم ترین علل رشد و موفقیت این شیوه نوین در توسعه آموزش و یادگیری می توان به صرفه جویی در زمان کاهش هزینه ها، تبدیل آموزش سنتی به یادگیری به شیوه ای مدرن با انگیزه و افزایش کارایی اشاره کرد. با شروع پاندمی کووید-۱۹ در سراسر جهان، پروتکل های بهداشتی بر رعایت فاصله گذاری اجتماعی تأکید کردند. در این راستا در بسیاری از کشورها از جمله در کشور ما، برای کاهش شیوع ویروس کرونا آموزش های مجازی را جایگزین آموزش های کردند. در حال حاضر آموزش مجازی می تواند تاثیر فراوانی بر افزایش کیفیت فرایند یاددهی - یادگیری داشته باشد؛ به همین منظور در پژوهش حاضر به این موضوع پرداخته شده و تاثیر آن را بر قضاوت اخلاقی دانشن اموزان مورد بررسی قرار داده است.

مروری بر مبانی نظری پژوهش

آموزش مجازی

با توسعه اینترنت در زندگی انسانها و به موازات آن گسترش شبکه اینترنت در آموزش، بسیاری از تعاریف و خدمات اجتماعی تغییر یافته و یا به سمت تحول بنیادی در حرکت است و هر روزه تاثیرات این تغییر در دنیای امروزی بیشتر نمایان می گردد. فضای مجازی که پدیده هزاره سوم تمدن بشری است در ابتدای راه خود دستاوردهای کم نظیری برای جوامع امروزی ارمغان داشته است از قبیل شبکه های عظیم اطلاع رسانی، جوامع مجازی ارتباطات گسترده، فروشگاه و بنگاه های بزرگ اقتصادی، موتور های قوی جستجوی اطلاعات، موسسات و انجمن های مجازی و غیره. علاوه بر تمام این موارد، می توان گفت یکی از بزرگترین دستاوردهای آن آموزش مجازی می باشد (مارتینتی^۱، ۲۰۱۸).

¹ Martinetti

آموزش مجازی شیوه نوینی از آموزش است که مجموعه وسیعی از نرم افزارهای کاربردی و روش‌های آموزشی شامل آموزش مبتنی بر رایانه، آموزش مبتنی بر وب، کلاس‌های درس مجازی و غیره را در بر می‌گیرد. آموزش مجازی به کمک رایانه‌ها از طریق رسانه‌های الکترونیکی، اینترنت، وب، شبکه‌های سازمان‌یافته مثل اکسترانت و اینترانت و پخش ماهواره‌ای و غیره ارائه می‌شود. در واقع، آموزش مجازی، آموزش از راه دور بر مبنای فناوری است که محتوای دوره آموزشی با استفاده از انتقال صدا، تصویر و متن ارائه می‌شود و با بهره‌گیری از ارتباط دو طرفه بین استاد و دانشجو یا بین فراگیران، کیفیت ارائه دوره آموزشی به بالاترین سطح خود می‌رسد. استفاده از تجهیزات و امکانات پیشرفته‌تر، امکان ارائه اطلاعات و دانش را با کیفیت بهتر و بالاتر و با سهولت بیشتری برای افراد فراهم می‌سازد. مثلاً باید گفت که در کسب اطلاعات از طریق اینترنت، هرچه پهنای باند ارسال داده‌ها بیشتر شود، اطلاعات بیشتری دریافت می‌شود و آموزش بهتر منتقل می‌گردد (شفیعی، ۱۳۹۹).

آموزش مجازی را آموزش برخط یا آنلاین نیز می‌نامند که اساس آن ارسال متن‌ها، تصاویر، گفتار آموزشی، تمرین‌ها، امتحان‌ها و نگهداری نتایج دوره آموزشی شامل نمرات و مطالب مهم آن است. برای تکمیل این نوع آموزش، می‌توان از تصاویر متحرک، شبیه‌سازی، امکانات صوتی تصویری و غیره استفاده کرد. آموزش مجازی را می‌توان به دو شیوه هم‌زمان یا غیرهم‌زمان ارائه داد که در آموزش هم‌زمان همه کاربران به طور مستقیم با یکدیگر در ارتباط‌اند و اطلاعات را تسهیم می‌کنند (یاسینی، ۱۳۹۴).

انواع آموزش مجازی

آموزش مجازی دامنه گسترده‌ای داشته و بسته به نوع استفاده و امکانات به چند دسته تقسیم می‌شود. گروه بندی‌ها و انواع مختلفی از آموزش مجازی ارائه شده است که دکا و جنا^۱ طبقه بندی زیر را ارائه می‌دهند که به ابزار مورد استفاده در آموزش مجازی اشاره دارد.

الف. آموزش مبتنی بر اینترنت

^۱ Deka & Jena

با توجه به دسترسی به اینترنت، در این روش آموزش از طریق اینترنت خواهد بود و در اکثر موارد آزمون ها و ارائه مدرک هم از طریق مجازی و وب می باشد. کلاس های درس همراه با یادداشت های درس، جزوه ها، اتاق بحث، یادگیری همزمان، پست الکترونیکی و سایر موارد آموزشی همگی در بستر اینترنت ذخیره می شوند. به دلیل انعطاف پذیری آموزش مجازی می توان نحوه آموزش را به طریق دلخواه، مناسب با فعالیت دانشجوی، شرایط موجود و امکانات، طراحی و پیاده سازی نمود به صورتی که برخی از ویژگی های گفته شده می توانند در سیستم وجود نداشته و یا ویژگی های دیگری جایگزین آن ها شوند (کپل و همکاران، ۲۰۱۱).

ب. آموزش با کمک رایانه

در این روش تمرکز اصلی روی رایانه بوده و بنابراین احتیاجی به اتصال به اینترنت و حتی به شبکه نیز نیست و اطلاعات بروی یک واسط الکترونیکی ذخیره می شود و دانشجوی با استفاده از یک رایانه یا ابزار خواننده آن واسط الکترونیکی می تواند از آموزش استفاده کند.

ج. آموزش از طریق ابزار الکترونیکی همراه

در این روش از طریق و سایل و ابزارهای دیجیتالی همراه از جمله تلفن همراه و یا تبلت آموزش ارائه می شود. این روش کاملا جدید است و به علت افزایش تعداد افراد دارنده تلفن همراه می تواند تعداد زیادی را فرا گیرد. به راحتی و سهولت می توان این روش را پیاده سازی کرد و لازمه آن ایجاد زیر ساخت های مخابراتی است.

قضاوت اخلاقی

در فرهنگ فارسی عمید (۱۳۸۹) اخلاق^۱ در قالب اسم ریشه عربی داشته و جمع خلق می باشد و هنجارهای مورد قبول جامعه که نشان دهنده درستی یا نادرستی رفتار اشخاص است تعریف شده است. در تعریف دیگری خلق به معنی خوی، شیوه های رفتاری ناشی از نظام ارزشی یک فرد به کار رفته است. اخلاق به عنوان مجموعه ای از اصول که غالب به عنوان منشوری برای راهنمایی و هدایت به

^۱ Morality

کار می رود تعریف شده است (فلاح، ۱۴۰۰: ۴۱).

تعاریف مختلفی از اخلاق به عمل آمده است. در "دایره المعارف انگلیسی چمبرز"^۱، اخلاق را مجموعه ای از معنویات و قواعد رفتاری تلقی می کند. کانوک^۲ و جانز^۳ معتقدند که موضوعاتی همچون انصاف، تصمیم گیری در خصوص اینکه چه چیزی درست یا غلط است، مشخص نمودن عملیات و مقرراتی که رفتار مسئولانه بین افراد گروه ها را تأیید می کند، در حوزه اخلاقیات قرار دارند (بهارا و همکاران^۴، ۲۰۲۲: ۶۸۹).

شخص اخلاقی کسی است که چنان کارهای خیر و نیک، عادت او شده باشد که بدون هیچ تعللی از او صادر می شوند، مثلاً کسی غواص یا شناگر است که بدون تأمل، داخل آب شده و مشغول شنا گردد، اما کسی که ابتدا مدتی به ارزیابی آب و تأمل در آن پرداخته و سپس با احتیاط وارد آب می شود غواص نیست، مسائل اخلاقی نیز این گونه هستند که اگر کسی عادت به فضائل اخلاقی کرده به طوری که بدون تأمل به انجام آنها می پردازد او دارای ملکه فضائل اخلاقی است، اما کسی که ابتدا مقداری فکر می کند و پس از تأمل به این نتیجه می رسد که با عفت باشد یا به عدالت عمل کند، او دارای ملکه عدالت نبوده و از نظر اخلاقی نمی توان او را صاحب فضائل اخلاقی نامید، اگرچه کار اخلاقی انجام داده است. نتیجه این که هوش تنها با فراگیری قواعد و علم اخلاق ارتباط دارد، و به ما در درک معارف اخلاقی مساعدت می کند، اما در حوزه عمل به قواعد اخلاقی، آنچه مهم است التزام عملی و انجام دستورات اخلاقی است. با وجود این از نقطه نظر ادراکی قضاوت درباره کردار نیک و بد در اصول جهانی ریشه داشته و از تمامی موانع فرهنگی عبور می کند (فینسینگر و همکاران^۵، ۲۰۲۲: ۱۸۸).

کلبرگ یکی از بزرگترین نظریه پردازان رشدی شناختی است که نظریه خود را مبنی بر رشد استدلال و قضاوت اخلاقی کودکان و نوجوانان ارائه نموده و به این نتیجه رسید که درک کودکان از مفاهیم اخلاقی نیز همانند رشد شناختی طی توالی نامتغیری از مراحل صورت می گیرد که در میان تمامی فرهنگهای دنیا نمودی مشابه دارد و تنها تمایز و تفاوت آن در فرهنگهای مختلف، تسریع یا تأخیر دستیابی به مراحل است. کلبرگ معتقد است که کودکان و نوجوانان به تناسب مجهز شدن به ساختهای شناختی و بالا رفتن سن، واجد

¹ Chambers English Dictionary

² Cannock

³ Jagns

⁴ Behera, et al

⁵ Feinsinger, et al

ظرفیتهای جدید در گستره قضاوت اخلاقی شده و درک اخلاقیشان از سوگیری سطحی به قدرت جسمانی و پیامدهای بیرونی به ارزیابی عمیقتر روابط شخصی، نهادهای اجتماعی و نظامهای قانونگذاری تغییر می‌یابد؛ اما ممکن است فردی در اثر محرومیت‌های شناختی و یا پذیرش اصول اخلاقی رایج در اجتماع خود در مراحل پایینتر بماند و توان تکامل و تعالی ارزشهای اخلاقی را نداشته باشد دیدگاه اخلاقی کلبِرگ در گذر زمان مورد نقد قرار گرفته است (یعقوبی و بیات، ۱۳۹۵).

رست (۱۹۸۶) منتقد بزرگ نظریه کلبِرگ مدل مؤلفه‌ای خود را به‌عنوان چالشی برای طبقه بندی سه گانه‌ی سنتی و قدیمی، ارائه کرد؛ با اینکه رست بر مدل کلبِرگی انتقاداتی دارد، اما وی و همفکرانش بر این باورند که این رویکرد هنوز مفید بوده و تا اندازه‌ای روائی دارد از اینروست که رست و همفکرانش برچسب، نئو کلبِرگی دریافت کرده‌اند. مطابق با مدل تصمیم‌گیری رست دومین مرحله از مراحل تصمیم‌گیری اخلاقی، قضاوت اخلاقی است. قضاوت اخلاقی عبارت است از میزانی که فرد یک رفتار مشخص را از لحاظ اخلاقی قابل قبول بداند. قضاوت اخلاقی یک فرد، ادراک وی، از اینکه چرا بعضی اعمال، اخلاقی شناخته شده یا ترجیح داده می‌شوند را تحت تأثیر قرار می‌دهند. قضاوت اخلاقی پدیده‌ای پیچیده است و می‌تواند از چندین منظر مورد توجه قرار گیرد. از رویکردهای تأثیرگذار این پدیده می‌توان به رویکردهای رشدی - شناختی اشاره کرد که عاطفه و شناخت را در فرآیندهای درونی کردن هنجارها با یکدیگر ترکیب می‌کند. (مکه‌وگ و همکاران، ۲۰۲۲)

نمی‌توان انکار کرد که فرآیندهای شناختی، نقش مهمی در قضاوت اخلاقی دارند اینک چه عواملی بر قضاوت اخلاقی اثر دارند و جریان قضاوت متأثر از چه عواملی است، همیشه جای بحث دارد. در این میان یکی از متغیرهای نقش‌آفرین پرداختن به نظریه ذهن است.، توانایی درک افکار و احساسات دیگران بر اساس استنباط حالات ذهنی است. حالات ذهنی نیز همان نگرشهای گزاره‌ای هستند که شامل امیال، هیجانات، باورها و نیات می‌باشد. بسیاری از جنبه‌های رفتار انسان، نتیجه حالت‌های ذهنی درونی از قبیل نیات هیجان، باورها و امیال می‌باشد. علاوه بر این، کودکان خردسال نیز می‌توانند رفتار دیگران را برحسب حالت‌های ذهنی زیربنایی پیش بینی، تعبیر، تفسیر و تبیین کنند. درک حالت‌های ذهنی، به خصوص ماهیت بازنمایی ذهن، محور تحول شناخت اجتماعی است. شناخت اجتماعی به عنوان احاطه کننده‌ی همه مهارت‌های موردنیاز فرد برای اینکه تمایلات و هیجانات و احساسات دیگر کودکان و بزرگسالان را درک می‌کند شناخته می‌شود. بسیاری از شواهد نشان می‌دهد که از حوالی سه تا چهارسالگی کودکان بر هیجانات، باورها و تمایلات دیگران

¹ McHugh, et al

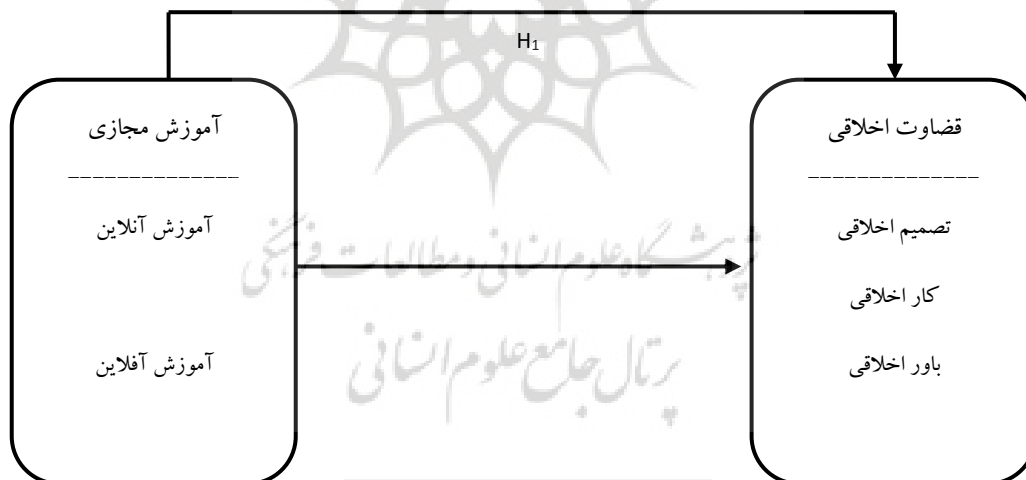

شناخت پیدا می کنند. هیجانان به مجموعه ای از حالتی که فراتر از احساسات خوب یابد است اطلاق می شود که شامل احساس شادی، غم، ترس است. امیال که مشخص کننده اهداف فرد است، دربرگیرنده ی پیامدها، خواسته ها و دوری جستن از پیامدهای حالت منفی است (یوان^۱، ۲۰۲۲).

مدل مفهومی تحقیق

پس از بیان مبانی نظری و پیشینه پژوهش مدل مفهومی تحقیق در ادامه ارائه خواهد شد (شکل ۲). همانگونه که در این مدل مشخص می باشد، به دنبال بررسی فرضیه های زیرمی باشیم:

- فرضیه اول (H₁): آموزش مجازی بر تصمیم گیری اخلاقی دانش آموزان در دوران همه گیری بیماری کرونا تاثیر دارد.
- فرضیه دوم (H₂): آموزش مجازی بر کار اخلاقی دانش آموزان در دوران همه گیری بیماری کرونا تاثیر دارد.
- فرضیه سوم (H₃): آموزش مجازی بر باور اخلاقی دانش آموزان در دوران همه گیری بیماری کرونا تاثیر دارد.

شکل ۱. مدل مفهومی تحقیق

¹ Yuan

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر بر مبنای هدف از نوع کاربردی و از حیث روش به دست آوردن داده ها از نوع توصیفی-همبستگی بود. همچنین بر مبنای نوع داده های گردآوری شده از نوع کمی می باشد. از آنجایی که در این پژوهش یک رابطه علت و معلولی بررسی می شود، روش تحقیق از نظر رابطه بین متغیرها از نوع علی می باشد که برای بررسی همه جانبه مدل مفهومی تحقیق از مدل معادلات ساختاری^۱ استفاده شده است. مدل معادلات ساختاری از دو بخش مدل اندازه گیری و مدل ساختاری تشکیل شده است و متغیرهای مدل در دو دسته متغیرهای پنهان و آشکار تقسیم بندی می شوند (Kline, 2010). در شکل ۲ متغیرهای پنهان در پژوهش حاضر به همراه ابعاد آنها ترسیم گشته است. در قسمت تحلیل داده ها از نرم افزار Smart PLS 2 استفاده شده است.

جامعه آماری، روش نمونه گیری و حجم نمونه

جامعه آماری پژوهش شامل ۱۲۰۰ نفر از دانش آموزان مقطع متوسطه هر تهران در دو دوره متوسطه اول و دوم بود که از این میان با استفاده از جدول مورگان و روش نمونه گیری تصادفی ساده ۲۹۱ نفر به عنوان حجم نمونه در نظر گرفته شد.

ابزار گردآوری داده ها

در این پژوهش از دو پرسشنامه بهره گرفته شد که به تفکیک در ذیل قابل مشاهده می باشد.

پرسشنامه آموزش مجازی: این پرسشنامه توسط وطن پرست و همکاران (۱۳۹۵)، ساخته شده است. این پرسشنامه ۲۰ گویه دارد و ارزیابی نگرش دانش آموزان به آموزش مجازی از ابعاد مختلف (علاقه به کار کردن در محیط مجازی، اضطراب به کار کردن در محیط مجازی، اهمیت آموزش مجازی) را مورد سنجش قرار می دهد.

¹ Structural Equation Modeling (SEM)

پرسشنامه قضاوت اخلاقی: این پرسشنامه توسط سسینها و وارما^۱ (۱۹۹۸)، ساخته شده است و در ایران کرمی (۱۳۸۰)، این پرسشنامه را اعتبارسنجی کرده است و پایایی آن از طریق ضریب آلفای کرونباخ، ۰/۷۹ را برای آن گزارش داده است. این پرسشنامه ۵۰ سوال دارد و مولفه های تصمیم اخلاقی، باور اخلاقی و کار اخلاقی را مورد سنجش قرار می دهد.

روایی و پایایی

روایی: به منظور تعیین روایی پرسشنامه از روایی ظاهری^۲، محتوایی^۳ استفاده شد. در روایی ظاهری پرسشنامه ها قبل از توزیع توسط پژوهشگر، چند نفر از اعضای نمونه و برخی خبرگان دانشگاهی مورد بررسی قرار گرفت. در روایی محتوایی در قالب یک روش دلفی و با کمک فرم های CVI و CVR و به کمک ده نفر از خبرگان شامل اعضای مصاحبه شونده، خبرگان دانشگاهی و چند نفر از آزمودنی ها محتوای پرسشنامه از نظر سؤال های اضافی و یا اصلاح سؤال ها مورد بررسی قرار گرفت. فرمول CVI نشان داد که همه سؤال های پرسشنامه از نقطه نظر ساده بودن، واضح بودن و مربوط بودن از وضعیت مناسبی برخوردارند (میزان این ضریب برای هر یک از سؤال ها بالاتر از ۰/۷ بود)؛ همچنین با توجه به اینکه مقدار CVR برای همه سؤال ها بالا به دست آمد هیچ سؤالی نیاز به حذف شدن نداشت.

پایایی: در این پژوهش پایایی از طریق ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی^۴ محاسبه شد. مقادیر این دو ضریب برای همه متغیرهای پژوهش بیشتر از ۰/۷ شد که نشان دهنده پایا بودن ابزار بود. ضرایب پایایی و روایی ذکر شده برای پرسشنامه در جدول زیر قابل مشاهده است. همانگونه که مشخص است، آلفای کرونباخ و ضریب پایایی ترکیبی بالای ۰/۷ است و همچنین AVE بالاتر از ۰/۵ (روایی همگرا) است.

جدول ۱) اطلاعات پرسشنامه و محاسبه روایی و پایایی ابزار

متغیرهای سطح اول	آلفای کرونباخ	CR	AVE	۱	۲	۳	۴	۵
------------------	---------------	----	-----	---	---	---	---	---

¹ Synha & Warna

² Faced Validity

³ Content Validity

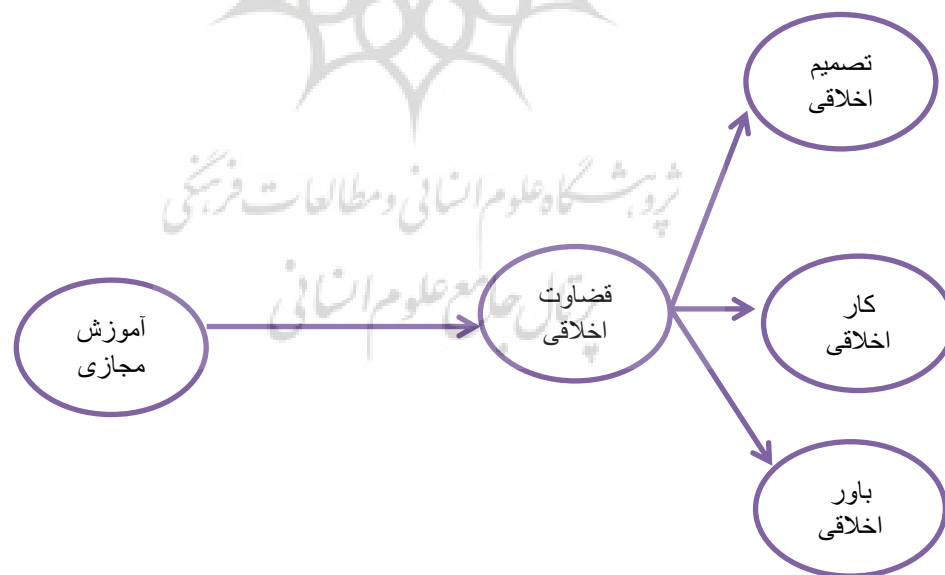
⁴ Composite Reliability (CR)

				۰.۸۷	۰.۵۴	۰.۸۳	۰.۷۰	۱. آموزش مجازی
			۰.۷۵	۰.۱۱	۰.۵۷	۰.۸۹	۰.۷۵	۲. قضاوت اخلاقی
		۰.۸۴	۰.۳۱	۰.۲۴	۰.۶۰	۰.۹۴	۰.۸۰	۳. تصمیم اخلاقی
	۰.۸۸	۰.۲۱	۰.۲۱	۰.۱۶	۰.۵۹	۰.۹۳	۰.۷۹	۴. کار اخلاقی
۰.۷۴	۰.۱۷	۰.۲۹	۰.۲۲	۰.۲۱	۰.۵۸	۰.۹۲	۰.۷۸	۵. باور اخلاقی

یافته های تحقیق

در این مرحله روابط علی بین آموزش مجازی و قضاوت اخلاقی در قالب بخش ساختاری سنجیده شده است. همانطور که در شکل زیر نمایان است، تأثیر آموزش مجازی بر قضاوت اخلاقی دانش آموزان در دوران پاندمی، مثبت و معنی دار است بدین معنی که با تقویت آموزشهای مجازی و بالابردن کیفیت آنها، قضاوت اخلاقی در دانش آموزان ارتقا می یابد.

شکل ۲. مدل مفهومی

خروجی PLS اثبات کننده فرضیه های تحقیق است که در جدول زیر نمایان است. از آنجایی که تمامی مقادیر t بالای ۱.۹۶ هستند،

تمامی فرضیه ها تایید می شوند.

جدول ۲) نتایج آزمون فرضیه های پژوهش

اثر کل	اثر غیرمستقیم	اثر مستقیم	فرضیه ها
۰.۹۷	۰.۱۶=۰.۴۶*۰.۳۴	۰.۸۱	آموزش مجازی ← تصمیم گیری اخلاقی
----	----	۰.۳۴	آموزش مجازی ← کار اخلاقی
----	----	۰.۴۶	آموزش مجازی ← باور اخلاقی

بحث و نتیجه گیری

قریب به دو سال است که شناختن ویروس جدید در چین، تمام دنیا را تحت تاثیر قرار داده است و پاندمی ایجاد کرده است. با شیوع کرونا و به خصوص در ایام قرنطینه، سبک زندگی افراد به ویژه دانش آموزان تغییر کرده است. این پاندمی نه تنها تعاملات بین دانش آموزان را تبدیل به چالشی کرد که تا سالیان سال باید برای تغییر شکل آن تلاش شود، بلکه شیوه های آموزشی را نیز تحت تاثیر خود قرار داد. به نحوی که گوشیه های هوشمند جای معلمان و کلاسهای حضوری را گرفت و همه دانش آموزان مجبور شدند که فصل جدید از زندگی دانش آموزی و آموزش و یادگیری را تجربه کنند. یادگیری الکترونیکی یکی از روشهای جدید آموزشی مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات است. آموزش مجازی نیز خود، چالشهای فراوانی در پی داشت. تعطیلی مدارس در این شرایط، به دلیل نبود اطمینان در خصوص شدت بیماری و چگونگی مواجهه و برنامه های تعریف شده برای تداوم آموزش در نظام آموزش و پرورش چالش برانگیز بود. آموزش مجازی کارش را شروع کرد و حال، علاوه بر مشکلات و چالشهای ایجاد شده مانند کمبود زیرساختهای لازم، نبود صلاحیت لازم در معلمان و مشکلات عدیده دیگر، مشکل اخلاقی مانند تصمیم گیریهای اخلاقی، عدم تعقل و شرکت در کلاسها به مثابه کلاسهای حضوری را نیز در پی داشت. از اینرو پژوهش حاضر به این موضوع پرداخت. نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد

که آموزش مجازی بر قضاوت اخلاقی دانش آموزان تاثیر مثبت و معناداری دارد. یعنی تصمیم گیری اخلاق مدرا آنها را تحت تاثیر قرار می دهد. باعث می شود تا آنها در بین دوراهی کار اخلاقی انجام دادن و ندادن قرار بگیرند و از همه مهم تر باعث تحت تاثیر قرار دادن باور اخلاقی در آنها می شود. این موضوع به ویژه در دانش آموزان دوره متوسطه نمود پیدا می کند. در واقع، یکی از دغدغه های اصلی در مورد دانشن آموزان متوسطه، تبیین قضاوت اخلاقی آنان است و اینکه چه کاری صورت دهیم تا قضاوت اخلاقی درست انجام شود. در این میان شناسایی حالات ذهنی و آموزش آنها به دانش آموزان میتواند درک آنان نسبت به مسائل اجتماعی پیرامونشان را افزایش دهد؛ زیرا افراد برای موفقیت در تعاملات اجتماعی در زندگی روزمره بدان نیازمند هستند. اینکه چگونه دیدگاهها، احساسات، افکار و انگیزشهای خود و دیگران را درمی یابند و درباره روابط اجتماعی چطور فکر می کنند و درک درستی از باورها و هیجانات دیگران دارند قادر خواهند بود که عملکرد اجتماعی آنان را ارتقاء دهد. بر اساس یافته های پژوهش می توان چند پیشنهاد ارائه داد:

- ارتقای سطح کیفی آموزش مجازی برای دانش آموزان متوسطه.
- حفظ بستر یادگیری مجازی برای دانش آموزان به منظور استفاده در مواقع ضروری.
- آموزش قضاوت اخلاقی به دانش آموزان.
- آموزش چالشهای اخلاقی به دانش آموزان و نحوه برخورد با آن چالشها

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

شفیعی سروستانی، مریم (۱۳۹۹). بررسی نقش آموزش مجازی معلمان در پی شیوع ویروس کرونا. اولین کنفرانس ملی پژوهش های کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت، میناب، ایران.

فلاح، محمدجواد. (۱۴۰۰). تحلیل معنایی «خلق عظیم» درقرآن بارویکرد تفسیری. اخلاق و حیانی، ۲۱، ۳۹-۶۶.

یاسینی، محبوبه سادات (۱۳۹۴). به کارگیری رسانه در آموزش مجازی. انتشارات علوم اجتماعی، تهران.

یعقوبی، ابوالقاسم و بیات، طیبه. (۱۳۹۵). تأثیر آموزش حالات ذهنی بر قضاوت اخلاقی دانش آموزان دختر پایه ی پنجم ابتدایی.

فصلنامه روانشناسی تربیتی، ۱۲(۴۹)، ۱۷۲-۱۸۵.

Behera, R. K., Bala, P. K., Rana, N. P., & Kizgin, H. (2022). Cognitive computing based ethical principles for improving organisational reputation: A B2B digital marketing perspective. *Journal of Business Research*, 141, 685-701.

Feinsinger, A., Pouratian, N., Ebadi, H., Adolphs, R., Andersen, R., Beauchamp, M. S., ... & NIH Research Opportunities in Humans Consortium. (2022). Ethical commitments, principles, and practices guiding intracranial neuroscientific research in humans. *Neuron*, 110(2), 188-194.

Keppell, M., Souter, K., & Riddle, M. (2011). *Physical and virtual learning spaces in higher education: Concepts for the modern learning environment*. IGI Publishing (IGI Global).

Martinetti, A. (2018). Traditional Learning vs Virtual Learning in maintenance operations thoughts and reflections from a safety perspective. In *9th International Conference on the Prevention of Accidents at Work* (pp. 317-322). CRC Press/Balkema.

McHugh, C., McGann, M., Igou, E. R., & Kinsella, E. L. (2022). Moral judgment as categorization (MJAC). *Perspectives on Psychological Science*, 17(1), 131-152.

Yuan, X. (2022). Construction of Moral Education Evaluation Model Based on Quality Cultivation of College Students. *Scientific Programming*, 2022.

The effect of virtual education on the moral judgment of students during the corona epidemic

Saber Salehnejad Bahrestaghi*¹, Ali heydari Parchkuhi²

Abstract

The aim of this study was to investigate the effect of virtual education on students' moral judgment during the coronary heart disease epidemic. The research method was applied in terms of purpose and descriptive-correlation in terms of data collection method. The statistical population of the study included first and second year high school students, of which the sample size was considered using Morgan table and simple random sampling method. Data collection tools in this study were two questionnaires of virtual education of patriots and colleagues (2016), and the questionnaire of moral judgment of Sesinaha and Varma (1998). The validity of the instrument was analyzed and confirmed through apparent validity and content. Also, Cronbach's alpha was used to measure the reliability of the instrument, which was higher than 0.7 reported to indicate the reliability of the instrument. Data analysis was performed based on structural equation modeling. The results showed that virtual education has a significant effect on students' moral judgment during coronary heart disease.

Keywords: Virtual Education, Ethical Judgment, High School Students, Corona Disease Epidemic

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

1* PhD student in philosophy of education, Faculty of Educational Sciences, Islamic Azad University, Sari Branch, Mazandaran, Iran (Corresponding Author)

2 Master's degree, Faculty of Educational Sciences, Islamic Azad University, Islamshahr Branch, Tehran, Iran